

INHOUD

1	Het strafproces: karakter en beginselen	29
1.1	Algemeen	29
1.2	De rechtsstaat	30
1.3	Karakter Nederlandse strafproces	32
1.4	Opportuniteitsbeginsel	35
1.5	Beroepsrechters in plaats van juryrechtspraak/ lekenrechtspraak	37
1.6	Rechterlijke onpartijdigheid en onafhankelijkheid	39
1.7	Rol en positie Openbaar Ministerie	40
1.8	Advocatuur	42
1.9	Onmiddellijkheidsbeginsel en openbaarheid	44
1.10	Gelijke wapenen ('equality of arms') en procedure op tegenspraak ('adversarial proceedings')	46
1.11	Geen procedure zonder verdenking/aanleiding	47
1.12	Onschuldpresumptie, nemo tenetur en zwijgrecht	48
1.13	Recht op stukken en vertaling	51
1.14	Legaliteitsbeginsel	52
1.15	Ne bis in idem	58
1.16	Beginselen van behoorlijk strafprocesrecht	63
2	Beleid en politiek inzake het strafrecht	67
2.1	Wat is strafrechtelijk beleid?	67
2.2	Wie maakt het strafrechtelijk beleid?	70
2.3	Het huidige beleid	71
3	De strafrechter	75
3.1	Algemeen	75
3.2	Juridische positie van de (straf)rechter	76
3.3	Selectie en opleiding tot rechter	77
3.4	Het bestuur: de Raad voor de rechtspraak en het bestuur van de rechtbank	83
3.5	Indeling van de afdeling strafrecht binnen de rechtbank	84

3.6	Onafhankelijkheid	85
3.7	Bekwaamheid en deskundigheid: kwaliteit van rechtspreken	87
3.8	Onbevooroordeeld en onpartijdig zijn	89
3.9	Integriteit	93
3.10	Attitude en overtuigingskracht	96
4	Openbaar Ministerie en de officier van justitie	101
4.1	Algemeen	101
4.2	Juridische positie en taak van de officier van justitie	102
4.3	De opleiding tot officier van justitie	105
4.4	Structuur en organisatie Openbaar Ministerie	107
4.5	Beleid Openbaar Ministerie: keuzes en speerpunten	111
4.6	Het Openbaar Ministerie binnen 'de driehoek' en samenwerken met andere (keten)partners	111
4.7	Het Europees Openbaar Ministerie	113
5	De verdachte	117
5.1	De positie van de verdachte in het strafproces	117
5.2	De juridische status van de verdachte	119
6	De raadsman in het strafproces	123
6.1	Algemeen	123
6.2	Rol en positie	124
6.3	Recht op rechtsbijstand en financiering	125
6.4	De gekozen raadsman	127
6.5	De toegevoegde raadsman	128
6.6	Beroepsethiek en tuchtrecht	130
7	Slachtoffer, benadeelde partij en spreekgerechtigde	133
7.1	Algemeen	133
7.2	Het slachtoffer	133
7.3	De benadeelde partij	134
7.4	De spreekgerechtigde	141
8	Overige deelnemers in het strafproces	147
8.1	De griffie en de verkeerstoren	147
8.2	De griffier	148
8.3	De rechter-plaatsvervanger en buitengriffier	150
8.4	De getuige	152
8.5	De bedreigde getuige	153
8.6	De kroongetuige	155
8.7	De deskundige	158

8.8	De tolk	162
8.9	De Reclassering	166
8.10	Raad voor de Kinderbescherming	167
8.11	De procureur-generaal bij de Hoge Raad	168
8.12	De minister	169
9	Rechterlijke competentie en rechtsmacht	171
9.1	Algemeen	171
9.2	Absolute competentie	172
9.3	Relatieve competentie	179
9.4	Rechtsmacht	180
10	Het opsporingsonderzoek	185
10.1	Algemeen	185
10.2	De politie	187
10.3	Afbakening van het opsporingsbegrip en start van opsporing	192
10.4	Wie kunnen (naast de politie) opsporing verrichten?	194
10.5	Verantwoordelijkheid opsporingsonderzoek	197
10.6	Anonieme (start)info: TCI en MMA	197
10.7	Rol van het NFI	199
10.8	Opsporingsmethoden	200
10.9	Verslaglegging van opsporing	219
10.10	Opsporing en landsgrenzen	220
11	De rechter-commissaris	225
11.1	Algemeen	225
11.2	Positie rechter-commissaris in het vooronderzoek	227
12	Dwangmiddelen	231
12.1	Algemeen	231
12.2	Dwangmiddelen met betrekking tot personen	232
12.3	Staande houden (art. 52 Sv)	232
12.4	Identificatieplicht	234
12.5	Aanhouding (op of buiten heterdaad)	234
12.6	Ophouden voor onderzoek	246
12.7	Inverzekeringstelling (art. 57 Sv)	247
12.8	Voorlopige hechtenis	249
12.9	Binnentreden	259
12.10	Doorzoeken	263
12.11	Inbeslagneming	270

13	Vervolging en vervolgingsbeslissing	275
13.1	Algemeen	275
13.2	Seponeren	276
13.3	Artikel 12 Sv-procedure	279
13.4	Transactie (schikking)	282
13.5	De strafbeschikking (OM-afdoening)	282
13.6	Vervolgen door dagvaarding	284
13.7	Schorsing van de vervolging	285
13.8	Rechterlijke toetsing van de vervolgingsbeslissing (indien gedagvaard)	285
14	Transactie en 'schikking'	289
14.1	Algemeen	289
14.2	Grondslag en toepassing	289
14.3	De hoge transactie	292
14.4	Hoge transactie en gevolgen voor natuurlijke personen	295
14.5	De procedure bij de hoge transactie	296
14.6	Maatschappelijke verantwoording en transparantie hoge transactie	297
15	De strafbeschikking	299
15.1	Algemeen	299
15.2	Bevoegdheid en reikwijdte	300
15.3	Organisatiestructuur Openbaar Ministerie in kader strafbeschikking	302
15.4	Horen van de verdachte	303
15.5	De schuldvaststelling	305
15.6	Uitreiken en toezenden van de strafbeschikking	305
15.7	Het doen van verzet en de behandeling van het verzet	306
15.8	Dagvaarding na mislukte executie strafbeschikking	309
15.9	Tenuitvoerlegging en gevolgen strafbeschikking	309
16	De dagvaarding	311
16.1	Algemeen	311
16.2	De oproepende functie van de dagvaarding	311
16.3	De informerende functie van de dagvaarding	312
16.4	De beschuldigende functie van de dagvaarding	313
16.5	Komend recht	315
17	Het procesdossier	317
17.1	Algemeen	317
17.2	Definitie processtukken	318

17.3	Verdedigingsrechten	320
17.4	De rol van de zittingsrechter	321
17.5	Procesdossier en gegevensdragers	322
18	Het voorbereiden van de zitting door de strafrechter	325
18.1	Algemeen	325
18.2	Bevoegdheden voorzitter MK	326
18.3	De rol van de juridisch medewerker	328
18.4	Contacten met OM en verdediging	328
18.5	Beeld- en geluidsmateriaal ter zitting	330
18.6	Komend recht	331
19	De voorvragen	333
19.1	Algemeen	333
19.2	Geldigheid van de dagvaarding	334
19.3	Bevoegdheid rechter	338
19.4	Ontvankelijkheid Openbaar Ministerie	339
19.5	Schorsing der vervolging	345
19.6	Komend recht.	347
20	Het onderzoek ter terechtzitting	349
20.1	Algemeen	349
20.2	Regie met betrekking tot indeling zittingszaal	350
20.3	Bezwaarschrift tegen dagvaarding	351
20.4	Het uitroepen van een zaak	353
20.5	Openbaar of achter gesloten deuren	353
20.6	Contradictoir of bij verstek	355
20.7	Zitting met gebruikmaking van videoverbinding	361
20.8	Pro-formazitting	362
20.9	Regiezitting	363
20.10	Procesafspraken	364
20.11	Preliminaire verweren	366
20.12	Voordracht van de strafzaak	368
20.13	Wijziging en aanvulling tenlastelegging	368
20.14	Voeging en splitsing van zaken	373
20.15	Bespreken van de feiten met verdachte en voorhouden stukken	374
20.16	Het horen van getuigen	375
20.17	Het horen van deskundigen	382
20.18	De vordering benadeelde partij en het spreekrecht	382
20.19	Doornemen persoonlijke omstandigheden verdachte	383
20.20	Het requisitoir	384
20.21	Het pleidooi	386

20.22	Repliek, dupliek en laatste woord	388
20.23	Het onderbreken of schorsen van het onderzoek ter terechtzitting	390
20.24	Sluiting onderzoek en datum uitspraak	393
20.25	Komend recht	394
21	Incidenten ter zitting	397
21.1	Algemeen	397
21.2	Hoe om te gaan met wanordelijkheden?	397
21.3	Meineed	398
21.4	Wraking en verschoning	401
21.5	Komend recht	410
22	Het proces-verbaal	411
22.1	Algemeen	411
22.2	De inhoud van het proces-verbaal	412
23	Verweren, standpunten en motiveren	415
23.1	Algemeen	415
23.2	De verschillende 'responsieregimes' en hun onderlinge verhouding	416
23.3	Verweren met betrekking tot de voorvragen van artikel 348 Sv	419
23.4	Bijzondere bewijsverweren: 'Dakdekker' en 'Meer en Vaart'	419
23.5	Bewijsverweren	420
23.6	Verweren met betrekking tot strafbaarheid feit en strafbaarheid verdachte (beroep op strafuitsluitingsgrond)	422
23.7	Verweren met betrekking tot de strafoplegging	423
23.8	Artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv (uitdrukkelijk onderbouwde standpunten van het Openbaar Ministerie)	425
23.9	Standpunten van slachtoffer en benadeelde partij	426
23.10	Verweer inzake overschrijding redelijke termijn	427
23.11	Artikel 359a Sv-verweren (vormverzuimen)	428
23.12	Verweren in ontnemingszaken (art. 36e Sr)	428
23.13	Rechtsgevolgen van verzuimen rond motivering	429
24	Materieel strafrecht	431
24.1	Algemeen	431
24.2	Het strafbare feit	432
24.3	Strafrechtelijke causaliteit	434
24.4	Opzet	437
24.5	Voorbedachte raad	440
24.6	Schuld/culpa	442

24.7	Verkeersschuld	443
24.8	Roekeloosheid als zwaarste schuldvorm	445
24.9	Strafuitsluitingsgronden	446
24.10	Poging, voorbereiding en vrijwillige terugtred	457
24.11	Medeplegen	461
24.12	Medeplichtigheid	462
24.13	Uitlokken en doen plegen	465
24.14	Functioneel daderschap	466
24.15	Daderschap rechtspersoon	468
24.16	Opdrachtgevers/feitelijk leidinggevers	470
24.17	Strafbare feiten begaan door de (lagere) overheid	471
24.18	Meervoudige aansprakelijkstelling	473
25	Vormverzuimen (art. 359a Sv)	477
25.1	Algemeen	477
25.2	Algemene uitgangspunten van artikel 359a Sv	478
25.3	De reikwijdte van artikel 359a Sv	479
25.4	De beoordelingsfactoren	481
25.5	De sancties	482
25.6	Beoordeling van de feitelijke grondslag van verwerpen	486
25.7	De aan een artikel 359a Sv-verweer te stellen eisen	487
25.8	Motiveringsplicht rechter	488
25.9	Redelijke termijn in strafzaken en ontnemingszaken	488
25.10	Komend recht	489
26	Bewijsrecht	493
26.1	Algemeen	493
26.2	Strafrechtelijke waarheidsvinding	494
26.3	De actieve rechter	499
26.4	De rechterlijke overtuiging	500
26.5	Het onmiddellijkheidsbeginsel	502
26.6	De wettige bewijsmiddelen	503
26.7	Feiten en omstandigheden van algemene bekendheid	511
26.8	Bewijsminimumvoorschriften	512
26.9	Vrije selectie en waardering	514
26.10	Het EVRM en bewijs	515
26.11	De kennelijk leugenachtige verklaring en zwijgrecht	517
26.12	Schakelbewijs	519
26.13	Bewijsbeslissing met redenen omkleed	521
26.14	Komend recht	522

27	De bewijsbeslissing in strafzaken en het voorkomen van dwalingen	525
27.1	Algemeen	525
27.2	Geruchtmakende strafzaken en rechterlijke dwalingen	526
27.3	Valkuilen bij de selectie en waardering van bewijsmateriaal	535
28	Rechterlijke oordeelsvorming	545
28.1	Algemeen	545
28.2	Vinden van de waarheid door de strafrechter: hypothesetoetsing en bewijsbeslissing	545
28.3	Uitvoering hypothesetoetsing: kennis en intuïtie	548
28.4	De betrouwbaarheid van de getuigenverklaring vanuit juridisch perspectief	552
28.5	De betrouwbaarheid van de getuige vanuit rechtspsychologisch perspectief	555
28.6	Beslissen op verzoeken: belang en noodzaak	561
28.7	Strafuitsluitingsgronden: intuïtie, criteriumfiguur en billijkheid	564
28.8	Straftoemeting: vergelding en empathie	567
29	De beraadslaging	571
29.1	Algemeen	571
29.2	Op grondslag van de tenlastelegging en naar aanleiding van het onderzoek ter terechtzitting	573
29.3	Rolverdeling, hiërarchie en gang van zaken in raadkamer	574
29.4	Inhoud en detailniveau beraadslaging	575
30	Heropening onderzoek	577
30.1	Algemeen	577
30.2	Redenen heropening onderzoek	577
30.3	Onderzoek rechter-commissaris	578
30.4	Inhoud tussenvonnis	578
30.5	Hoe verder na heropening of verwijzing?	578
31	De opzet van het strafvonnis	581
31.1	Algemeen	581
31.2	Gang van zaken na de beraadslaging: het schrijven van het vonnis	583
31.3	Het vonnis van de politierechter	584
31.4	Personaliala	584
31.5	Weergave tenlastelegging	586
31.6	De voorvragen	588
31.7	De hoofdvragen	589

31.8	De inleiding	589
31.9	Standpunten procespartijen met betrekking tot de bewijsvraag	590
31.10	Standpunt rechtbank ten aanzien van het bewijs	591
31.11	Gebruikte bewijsmiddelen	591
31.12	Bewezenverklaring en kwalificatie	592
31.13	Strafuitsluitingsgronden	595
31.14	Standpunten ten aanzien van de strafoplegging	596
31.15	Oordeel van de rechtbank ten aanzien van de strafoplegging	596
31.16	Vordering benadeelde partij	599
31.17	Beslag	599
31.18	Vorderingen tenuitvoerlegging (TUL)	600
31.19	Beslissingen over de voorlopige hechtenis	601
31.20	Vermelding van artikelen	601
31.21	Het dictum	602
31.22	Datum en namen rechters	603
31.23	Ondertekening vonnis	604
31.24	Uitspreken van het vonnis	604
32	Sancties: straffen	607
32.1	Algemeen	607
32.2	Gevangenisstraf	608
32.3	Hechtenis	610
32.4	Taakstraf	610
32.5	Geldboete	613
32.6	Voorwaardelijke straffen, proeftijd en vorderingen TUL	614
32.7	Bijkomende straffen	620
32.8	Ontzegging van de rijbevoegdheid	624
33	Maatregelen	625
33.1	Algemeen	625
33.2	Onttrekking aan het verkeer (art. 36b-d Sr)	626
33.3	Voordeelsontneming (art. 36e Sr)	628
33.4	De schadevergoedingsmaatregel (art. 36f Sr)	641
33.5	Tbs	644
33.6	De ISD-maatregel	652
33.7	De zorgmachtiging	656
33.8	De vrijheidsbeperkende maatregel (art. 38v-w Sr)	658
33.9	Maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking in het algemeen	659
33.10	Jeugdstrafrecht	661

34	Rechtsmiddelen	667
34.1	Algemeen	667
34.2	Gewone rechtsmiddelen	668
34.3	Buitengewone rechtsmiddelen	684
35	Tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen en strafbeschikkingen	691
35.1	Algemeen	691
35.2	Rolverdeling OM-minister-AICE-ketenpartners-rechter	693
35.3	Algemene bepalingen geldend voor alle ten uitvoer te leggen beslissingen	695
35.4	Vrijheidsbenemende straffen en maatregelen	696
35.5	Vrijheidsbeperkende straffen, maatregelen en voorwaarden	696
35.6	Geldelijke straffen en maatregelen	697
35.7	Bijkomende straffen	697
35.8	Rechterlijke beslissingen inzake de tenuitvoerlegging	697
35.9	Gratie	698
36	Bijzondere procedures	701
36.1	Algemeen	701
36.2	Raadkamerprocedure in strafzaken (algemeen)	701
36.3	Voordeelsontneming	705
36.4	Schadevergoeding	713
36.5	Beklag tegen beslag	717
36.6	Teruggave rijbewijs	728
36.7	Verlenging tbs	729
36.8	Verlenging PIJ	734
36.9	Voorwaardelijke invrijheidstelling en bezwaar tegen niet-verlening, uitstel en herroeping	736
36.10	Omzetting taakstraf	738
36.11	Overtreding bijzondere voorwaarde na veroordeling	739
36.12	Bezwaar tegen opname DNA-profiel veroordeelde	741
36.13	Bezwaarschrift tegen weigering rechter-commissaris onderzoekshandelingen te verrichten	743
36.14	Wraking en verschoning	744
37	Jeugdstrafrecht	747
37.1	Algemeen	747
37.2	Formeel jeugdstrafrecht	748
37.3	Materieel jeugdstrafrecht	750
37.4	Redelijke termijn ex artikel 6 EVRM	754
37.5	Adolescentenstrafrecht	754

38	Pers en media in het strafrecht	757
38.1	Algemeen	757
38.2	Persbeleid rechtbank	758
38.3	Persbeleid Openbaar Ministerie	765
38.4	Opsporingsberichtgeving	766
38.5	Mogelijke strafrechtelijke gevolgen media-aandacht	767
38.6	De advocaat in de media	771
39	Juridische kennisbronnen	773
39.1	Algemeen	773
39.2	Literatuur	774
39.3	Digitale bronnen	779
	Bijlage 1 Voorbeeldvonnis	781
	Bijlage 2 Raadkamerschema	787
	Over de auteurs	809